

Startnota: GTI-Kempen

Inhoud

Vooraf	2
Inhoudelijk	3
Wat is een GTI	3
GTI Kempen	3
EFRO-Vlaanderen 2014 - 2020	5
Overzicht prioriteiten	5
Streekpact Kempen 2013-2018.....	7
Dynamisch Actieplan Kempen (DYNAK)	8
Linken met het Operationeel Programma EFRO-Vlaanderen 2014-2020.....	9
Linken met het Operationeel Programma ESF-Vlaanderen 2014-2020.....	9
Projectoproep- en selectieprocedure	10
Algemeen.....	10
Vorbereiding van de projectoproepen.....	10
3. Ontvankelijkheids- en selectiecriteria	10
4. Financiële enveloppe.....	11
Bekendmaking	11
Selectieprocedure	11
Mogelijkheid tot aftoetsing vooraf.....	11
Bijlagen	13
Bijlage 1: Streekpact Kempen 2013-2018	13
Bijlage 2: Dynamisch Actieplan Kempen (DYNAK)	13
Bijlage 3: Kempense speerpuntsectoren en specialisaties Kempense kenniscentra	13
Bijlage 4: Schema selectieprocedure	13
Bijlage 5: Reglement van orde stuurgroep GTI-Kempen.....	13

Vooraf

De Kempen is een regio in transitie. De regio groeide de voorbije eeuw tot een belangrijk industrieel centrum. Momenteel is het zelfs de meest geïndustrialiseerde regio van Vlaanderen. De laatste jaren is er echter sprake van een de-industrialisering en vinden er bijgevolg heel wat bedrijfsinkrimpingen en sluitingen plaats. Deze evolutie stelt de regio voor belangrijke uitdaging op het vlak van verdere economische ontwikkeling en tewerkstelling. De economische schok die de Kempen nu ervaart biedt echter ook kansen. Vermits stilstaan achteruit gaan is, wordt de regio verplicht zich heruit te vinden en zich zo verder te ontwikkelen tot een innovatief, creatief industrieel centrum, dat beantwoordt aan de noden van de 21ste eeuw.

Deze nota heeft tot doel het kader te schetsen voor de invulling van het specifiek voor de Kempen voorziene luik in EFRO Vlaanderen en ESF in Vlaanderen. Hiervoor wordt verder gebouwd op het goede werk dat binnen het streekoverleg door de verschillende partners binnen RESOC Kempen werd verricht rondom het streekpact en rondom DYNAMAK, het economische koepel- en acceleratieprogramma dat een onderdeel is van de uitvoering van het streekpact. De stuurgroep erkent het belang van de afgelegde weg en stelt de GTI ten dienste van de doelstellingen die naar voor komen uit het streekpact en DYNAMAK, binnen het voorziene kader van de operationele programma's voor EFRO en ESF in Vlaanderen.

Sommige slimme specialisatieprojecten uit de DYNAMAK-studie zullen eerder op de lange termijn leiden tot economische groei en tewerkstelling. Daarom de keuze om DYNAMAK aan te vullen met projecten en acties die op de korte termijn (2 tot 5 jaar) impulsen geven aan de regionale economie. Deze projecten zullen altijd moeten bijdragen aan de versterking van het regionaal ecosysteem en zijn bij voorkeur te situeren in de één van de zes Slimme Kempense specialisatie-sectoren. Vanuit dat opzicht zijn het echte hefboomprojecten, die zowel op korte als lange termijn bijdragen aan de welvaart en welzijn van onze regio.

De stuurgroep roept alle betrokkenen op om niet enkel te kijken naar het instrument van de GTI, maar ook naar de mogelijkheden die in de reguliere delen van de programma's worden geboden, en wat de mogelijkheden zijn via andere Europese, nationale, regionale of provinciale beleidsinstrumenten.

Inhoudelijk

Wat is een GTI

GTI is de afkorting voor 'Gerichte Territoriale Investing' en is een nieuw concept dat werd geïntroduceerd door de Europese Commissie in de programmaperiode 2014-2020. Dankzij een GTI kunnen lidstaten een specifieke geïntegreerde strategie ontwikkelen voor een bepaald gebied. Hiervoor kunnen verschillende Europese fondsen, programma's en prioritaire assen worden gebundeld. Via een GTI kan er dus horizontaal gewerkt worden binnen bepaalde regio's. Europa ziet volgende elementen als de belangrijkste zaken binnen een GTI:

- Een welomschreven gebied en een geïntegreerde strategie voor territoriale ontwikkeling
- Een pakket van acties die moeten worden uitgevoerd
- Een bestuursregeling voor het beheer van de GTI

GTI Kempen

Er rust een zware druk op de Kempense economie omwille van haar industrieel karakter, haar sterke specialisatie en afhankelijkheid van een beperkt aantal globale spelers (grote bedrijven). Echter beschikt zij over de ingrediënten voor een slimme transformatie van het economisch weefsel: uitgebreide kennisbasis, innovatieve bedrijven, bestaande netwerken en een sterke motivatie bij de regioactoren.

Net omwille van deze situatie koos de Vlaamse Regering met de instelling van een GTI voor een bijkomende investering met territoriale focus, om deze regio een extra ondersteuning te bieden in haar verdere ontwikkeling en zelfontplooiing, naast de mogelijkheid om ook door te ontwikkelen in een ruimer geografisch verband.

De GTI is een geografisch afgebakend onderdeel van de operationele programma's voor EFRO en ESF, naast het Vlaamsbrede 'reguliere' programma. In dit opzicht valt de parallel te trekken met de prioriteitsas rond duurzame stedelijke ontwikkeling. Het onderscheidende element tussen het instrument GTI en de reguliere programma's wordt gelegd in de strikt territoriale Kempense dimensie van projecten.

De gebied van de GTI-Kempen valt samen met het bestuurlijk arrondissement Turnhout, het werkingsgebied van RESOC Kempen waarop het streekpact en het Dynamisch Actieplan Kempen (DYNAK) gericht zijn.

De geïntegreerde strategie voor territoriale ontwikkeling is het streekpact Kempen 2013 – 2018 'Kansen creëren, Krachten bundelen'.

Voortbouwend op de slimme specialisatiestudie van Idea Consult, heeft RESOC Kempen DYNAK uitgebreid naar een volwaardig economisch acceleratie- en impulsprogramma. De slimme specialisatieprojecten werden aangevuld met economische hefboomprojecten uit het Streekpact 2013-2018 die op de korte termijn leiden tot economische groei en jobs. DYNAK is geen gesloten projectenprogramma, maar 'dynamisch' van aard. Andere initiatieven met een aantoonbaar hefboomkarakter kunnen door de GTI-stuurgroep worden geselecteerd.

Zowel streekpact als acceleratie- en impulsprogramma kennen een brede, maar geïntegreerde scope, die niet één op één samenvalt met de operationele programma's voor EFRO en ESF. Voor de realisatie

van DYNAMAK worden er, naast Vlaamse en federale budgetten, ook Europese middelen beoogd (o.a. EFRO/GTI Kempen, Interreg en thematische fondsen.).

Enkel die acties die passen in deze operationele programma's, komen voor medefinanciering in aanmerking. De GTI Kempen is echter geen exclusief ondersteuningsinstrument: ook de "reguliere" programma-onderdelen en andere ondersteuningsmogelijkheden, zoals van het vernieuwde clusterbeleid van de Vlaamse Regering, kunnen worden aangewend voor de realisatie van het streekpact en het acceleratieprogramma.

EFRO-Vlaanderen 2014 - 2020

SWOT-analyse van de Kempen

Sterktes/kansen:

- De Kempen beschikt over belangrijke kenniscentra met uitstraling op nationaal en internationaal niveau.
- De Kempen wordt gekenmerkt door O&O intensieve sectoren (chemie, life sciences, milieutechnologie).
- De Kempen beschikt over een hoog ondernemerspotentieel . Er is een hoge oprichtingsratio van bedrijven, ook in relevante innovatieve sectoren.
- De Kempen beschikt over een substantieel aanbod van klassieke bedrijventerreinen. Ook is er een groot aanbod van nieuwe terreinen en zijn er heel wat terreinen in voorbereiding
- Binnen de Kempen is er een sterk publiek-privaat engagement in projecten van Thomas More, SPK en RESOC Kempen.
- SPK, VOKA en RESOC zijn belangrijke netwerkspelers. Verder werd er de Kempense Innovatieraad opgericht om het Kempische netwerk nog verder te versterken.
- De Kempen is vanuit een Vlaams perspectief goed ontsloten terwijl er nog plaats is voor groene omgeving.

Zwaktes/bedreigingen

- De Kempen beschikt niet over een volledig uitgebouwd academisch kenniscentrum. Hierdoor mist de regio een aantrekkingskracht en uitstraling die regio's met een eigen universiteit wel hebben.
- De spin-off/out dynamiek is minder sterk in de Kempen dan in regio's met academische kenniscentra
- De ondernemersquote/ratio is relatief laag
- De overlevingsgraad van ondernemingen na 5 jaar is relatief laag
- Er is een gebrek aan kader voor nieuw gestarte O&O-gerichte bedrijven
- Er is een beperkt aanbod aan infrastructuur met innovatieve/incubator voorzieningen
- Technologietransfers en valorisatie zijn sterker uitgebouwd in de buurregio's.
- De dominante industriële sectoren in de Kempen vormen individueel en onderling geen samenwerkende clusters

Overzicht prioriteiten

EFRO Vlaanderen wil bijdragen aan de ontwikkeling van Vlaanderen als een competitieve, koolstofarme en KMO-vriendelijke economie. Hierbij is er speciale aandacht voor gebieden die voor een bijzondere uitdaging staan.

De algemene doelstelling van EFRO Vlaanderen is vertaald in drie voor de GTI Kempen relevante prioriteitsassen en specifieke doelstellingen:

1. Onderzoek, technologische ontwikkeling en innovatie

- versterken van onderzoek en ontwikkeling door het opzetten van living labs
- verspreiding van nieuwe technologieën, door het opzetten van specifieke innovatieve demonstratieprojecten (technieken en methodieken)

2. Versterking concurrentievermogen kmo's

- intrapreneurship en nieuwe vormen van ondernemerschap
- ondernemingsvriendelijk klimaat bij lokale en provinciale besturen
- innovatieve bedrijfsmodellen bij kmo's
- kennispotentieel binnen kmo's
- internationaal ondernemersklimaat

3. Overgang naar een koolstofarme economie

- doorgedreven energetische renovatie van bestaande residentiële gebouwen/
verspreiding van innovatieve duurzame bouwtechnieken
- het verbeteren van duurzame stedelijke mobiliteit
- het bevorderen van energie-efficiëntie in KMO's
- het wegwerken van knelpunten inzake hernieuwbare energie

Alle projecten die via de GTI Kempen beroep willen doen op EFRO-financiering moeten inpasbaar zijn in één van bovenstaande specifieke doelstellingen én beantwoorden aan alle criteria en vereisten zoals die voor EFRO Vlaanderen gelden.

Streekpact Kempen 2013-2018

Het streekpact Kempen heeft de titel 'Kansen Creëren, Krachten bundelen' en focust op vijf strategische speerpunten die als hefboom worden gezien om de regio vooruit te duwen:

1. Ondernemen, innoveren en internationaliseren

De ambitie is om de Kempen uit te bouwen tot een ondernemende, groene en leefbare regio die ook innovatiegericht is, op o.a. industrieel-logistiek gebied. Hierbinnen wenst de regio in te zetten op:

- Sterk ondernemerschap in een sterk economisch weefsel
- Innovatieve Kempen
- Actief in Europa en de Wereld

2. Leren en werken in eigen streek

Een goed werkende arbeidsmarkt is een kritische succesfactor voor een dynamische veerkrachtige streek. Binnen deze pijler zal het talent dat in de Kempen aanwezig is optimaal ontwikkelen en benut worden. Hiervoor denken we aan o.a. levenslang leren en om de mogelijkheid te voorzien om duurzame loopbanen uit te bouwen in de Kempen. Actielijnen hierrond in het streekpact zijn:

- De Lerende Kempenaar
- Meer mensen aan de slag in duurzame loopbanen
- Inzetten op een goed werkende arbeidsmarkt

3. Ruimte om te ondernemen in een vlot bereikbare regio

Binnen de Kempen is er nood aan een betere en duurzame mobiliteit. Hierbij moet multimodaal vrachtverkeer over spoor, weg en water worden gepromoot. Daarenboven wil men inzetten op een optimale ontwikkeling van bestaande en nieuwe bedrijventerreinen, kantoor- en handelsruimte en detailhandel in de regio. Ook is er aandacht voor de noden van andere ruimtegebruikers. Verder wordt er veel belang gehecht aan de bereikbaarheid van de regio via trein, fiets en het water. Twee aandachtsgebieden werden vastgelegd voor de verdere ontwikkeling van de Kempen:

- Duurzame mobiliteit
- Ruimte om te ondernemen

4. Welzijn en zorg voor elke Kempenaar

Binnen dit speerpunt zal er ingezet worden op:

- Welzijn in een warme, zorgzame samenleving
- Kwaliteitsvolle zorg- en hulpverlening
- Innovatie in de zorg

5. Groene en duurzame Kempen

De Kempen wil hoogdringend inzetten op een transitie naar een meer duurzame samenleving. Dit zal verder uitgewerkt worden via Kempen Duurzaam en door de groene open ruimte verder te valoriseren.

- Kempen duurzaam & burgemeestersconvenant
- Groene open ruimte valoriseren

Dynamisch Actieplan Kempen (DYNAK)

Op basis van het streekpact Kempen 2013-2018 werd het Dynamisch Actieplan Kempen (DYNAK) opgemaakt. DYNAK geeft in hoofdzaak een invulling aan de speerpunt 'ondernemen, innoveren en internationaliseren'

DYNAK is opgevat als het economisch koepelprogramma ter versterking van de regio Kempen. Binnen DYNAK werden economische hefboomprojecten geselecteerd die de Kempense economie op korte termijn groei-impulsen kunnen geven en een duurzame tewerkstelling creëren in de regio. De opgenomen projecten zijn projecten die snel kunnen starten en bijdragen aan de verdere economische ontwikkeling van de Kempen in Vlaanderen en Europa.

Zoals eerder aangegeven is het echter niet zo dat al deze projecten binnen de GTI passen of hierbinnen gerealiseerd moeten of kunnen worden. Verder gaat het, eigen aan de doelstellingen van DYNAK, niet om een gesloten projectenlijst en kan de selectie, bij het verstrijken van de tijd nog worden gewijzigd, afhankelijk van de noden/opportunities van/voor de Kempen en de projecten die zich aandienen.

Binnen DYNAK heeft men de projecten geselecteerd binnen vier prioritaire domeinen:

- kennisvalorisatie, Fabrieken van de toekomst en strategisch clusterbeleid
- talentontwikkeling en jobcreatie,
- flankerend beleid: mobiliteit, vlotte ontwikkeling van bedrijventerreinen, financiële steunmaatregelen,
- bestuurskracht.

Met name voor de eerste prioriteit zijn al een aantal hefboomprojecten geïdentificeerd die kunnen bijdragen aan de economische ontwikkeling van de Kempen. In juni 2015 bestond deze lijst uit volgende projecten:

Cluster	Hefboomproject
Energie	Geothermie Waterstofnet Energie Conversiepark Kempen
Zorg & Life sciences	Janssen Flanders Lab To Walk Again LiCalab
Biogebaseerde economie	Sunbuilt Bioraf Insectenkweekpilotinstallatie
Logistiek	Watertrucks LITC
High Tech maakindustrie	OMC Crossroads
Duurzame bouw	Wijk van Morgen

Voor een deel van de projecten binnen DYNAK is een aanvraag voor Europese-financiering in voorbereiding. Sommige hiervan zullen worden ingediend via de GTI-Kempen binnen EFRO, andere via het reguliere EFRO-programma en weer andere projecten zullen beroep doen op andere vormen van Europese financiering. Zo werken de projecten rond Waterstofnet, LiCalab-CrossCare en Crossroads al projecten uit in Interreg Vlaanderen – Nederland. Ook het hefboomproject “Wijk van Morgen” wordt via deelname aan tal van Interreg-projecten al gedeeltelijk vorm gegeven.

De DYNAK-studie vormt de basis van deze startnota (<http://www.resockempen.be/wp-content/uploads/2015/07/RES15-003-dynak-publicatie-web.pdf>).

Linken met het Operationeel Programma EFRO-Vlaanderen 2014-2020

De doelstellingen uit het streekpact en de concrete lijst van projecten die voortkomt uit de DYNAK studie stemmen in grote mate overeen met het Operationeel Programma EFRO-Vlaanderen. Ook budgettair wordt hoofdzakelijk naar het EFRO-programma gekeken voor de invulling van de GTI.

De prioritaire domeinen uit DYNAK, alsook de doelstellingen uit het streekpact, vallen niet één op één toe te wijzen aan de prioritaire EFRO-assen, toch zijn er heel wat aanknopingspunten tussen beide kaders.

Linken met het Operationeel Programma ESF-Vlaanderen 2014-2020

Er zijn diverse linkjes mogelijk met het Operationeel Programma ESF-Vlaanderen 2014-2020 . De beschikbare ESF-middelen zullen worden ingezet voor projecten in de centrumstad Turnhout die de toegang tot werk van werkzoekenden of niet-actieven ondersteunen; projecten die de duurzame integratie van jongeren op de arbeidsmarkt bevorderen en/of projecten die gelijke kansen en actieve participatie versterken en inzetbaarheid verbeteren. .

Projectoproep- en selectieprocedure

Algemeen

De projectoproepen voor de GTI-Kempen zullen passen binnen de algemene projectoproep- en selectieprocedures van EFRO-Vlaanderen 2014-2020.

Gelet op de achterliggende logica van bijkomende investering in een afgebakend gebied met een specifieke strategie, waarvoor de projectenlijst echter nog niet werd vastgelegd, worden afzonderlijke projectoproepen gelanceerd voor de GTI (schematisch overzicht – bijlage 4).

Voor de inhoudelijke beoordeling van projecten en de mate waarin deze aansluiten bij de noden van de regio en de beoogde strategie, werd door de Vlaamse Regering een afzonderlijke stuurgroep GTI Kempen ingesteld.

Vorbereiding van de projectoproepen

De projectoproepen worden geïnitieerd door de Managementautoriteit, in overleg met de GTI-Stuurgroep

Voor de GTI-Kempen – deel EFRO zullen regelmatig (in functie van de voortgang van de onderscheiden prioriteiten en doelstellingen binnen het OP)projectoproepen worden gelanceerd, in het kader waarvan Kempense hefboomprojecten kunnen worden ingediend. Daarbij worden vastgelegd: het specifieke thema, de duur, de ontvankelijkheids- en selectiecriteria, en de beschikbare financiële enveloppe. De projectoproepen worden eveneens ter kennisgeving meegedeeld aan het Comité van Toezicht.

Voor het luik ESF wordt de oproepsystematiek in latere fase nog afgestemd met de managementautoriteit.

1. Thema

Elke projectoproep bevat een duidelijke omschrijving van de inhoudelijke focus.

2. Duur

De projectoproepperiode kan verschillen naargelang de thematiek en de noodwendigheden van de programma-uitvoering. Normaal zal de duur worden beperkt tot 2/3 maanden.

3. Ontvankelijkheids- en selectiecriteria

Ingediende projecten zullen conform het EFRO-Vlaanderen 2014-2020 programma beoordeeld worden aan de hand van de vooraf vastgelegde objectieve ontvankelijkheids- en selectiecriteria, welke gebaseerd zijn op de criteria die algemeen van toepassing zijn voor alle projectoproepen.

De stuurgroep beoordeelt de projecten op de mate waarin ze aansluiten bij de vastgelegde strategie en tevens op de territoriale dimensie. Projecten die aansluiten bij de strategie maar een ruimere geografische dimensie hebben dan de Kempen, worden bij voorkeur ondergebracht in een programma(-gedeelte) met een gelijkaardige geografische scope.

4. Financiële enveloppe

De GTI beschikt globaal over de volgende middelen:

- EFRO: € 9.500.000
- ESF: € 338.114,44

Per call wordt telkens het totale beschikbare bedrag bepaald. Het EFRO-steunpercentage wordt eventueel aangevuld met een maximale steun (absoluut bedrag) per project.

Bekendmaking

De projectoproepen worden gelanceerd op de EFRO-website, waarlangs tevens alle verdere communicatie met betrekking tot de calls zal verlopen.

Na de officiële bekendmaking staat het provinciaal Contactpunt Antwerpen voor EFRO-Vlaanderen in voor verdere verspreiding van de informatie en begeleiding van projectpromotoren (indien gewenst) bij het indienen van projectvoorstellen.

Alle leden van de stuurgroep en RESOC Kempen kunnen op hun beurt bijdragen aan de bekendmaking van de mogelijkheden die EFRO Vlaanderen biedt aan deze regio.

Selectieprocedure

De indiening gebeurt uitsluitend elektronisch bij het programmasecretariaat te Brussel door middel van een gestandaardiseerd aanvraagformulier op de EFRO-website.

Conform de goedgekeurde basisnota aan de Vlaamse regering betreffende 'Europese Structuur- en Investeringsfondsen (ESIF)-Uitvoering van het Vlaams EFRO-programma 2014-2020 in het kader van het cohesiebeleid' kunnen projectvoorstellen, welke beantwoorden aan de doelstellingen van de DYNAMAK-strategie, die voldoende zijn uitgewerkt en waarvan de sluitende financiering is gegarandeerd, worden gevalideerd door de stuurgroep. en ter goedkeuring voorgelegd aan de Managementautoriteit. Voorafgaandelijk aan de beslissing van de Managementautoriteit, zal het projectvoorstel door het programmasecretariaat worden getoetst aan de selectiecriteria (inpasbaarheid in het programma, respecteren van de van toepassing zijnde regelgeving,...) en voor advies voorgelegd aan een Technische Werkgroep

Vervolgens informeert het programmasecretariaat de GTI-stuurgroep van het resultaat van deze toetsing en advisering en worden de projecten ter beslissing voorgelegd aan de Managementautoriteit.

Deze selectieprocedure is schematisch weergegeven in bijlage.

Mogelijkheid tot aftoetsing vooraf

Vermits de formele aanvraagprocedure een volledig inhoudelijk, technisch en financieel uitgewerkt EFRO-dossier vergt, wordt de mogelijkheid gecreëerd om vooraf aan het formele dossier, projectideeën voor te stellen aan de GTI-stuurgroep. Op deze wijze kunnen potentiële projectindieners snel te weten komen of de GTI-stuurgroep het project in voldoende mate ondersteunt om de volgende stappen in het proces te zetten.

Potentiële projectindieners kunnen een projectfiche met voorlopige inhoudelijke beschrijving van het beoogd project indienen bij het Provinciaal Contactpunt EFRO Antwerpen, dat de fiches zal overmaken aan het Agentschap Ondernemen, voor agendering op de GTI-stuurgroep en de feedback van de stuurgroep aan de projectindieners zal verzorgen. Deze processtap is “informeel” van aard: de aspirant-promotor kan er geen rechten aan ontleen, noch wordt zijn/haar rechtspositie ten aanzien van een volwaardige projectaanvraag hierdoor gewijzigd.

Bijlagen

Bijlage 1: Streekpact Kempen 2013-2018

<http://www.resockempen.be/streekpact/streekpact-2013-2018/>

Bijlage 2: Dynamisch Actieplan Kempen (DYNAK)

<http://www.resockempen.be/dynak-dynamisch-actieplan-kempen/>

Bijlage 3: Kempense speerpuntsectoren en specialisaties Kempense kenniscentra

Bijlage 4: Schema selectieprocedure

Bijlage 5: Reglement van orde stuurgroep GTI-Kempen